

**УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ ХАРКІВСЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА
СЕКТОР ІНФОРМАЦІЇ З ПИТАНЬ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА**

61003, м. Харків, вул. Кооперативна, 13/2
т. 731-31-32

**НОВІ ПАМ'ЯТНИКИ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

(Оглядова довідка за матеріалами періодичних видань за 2016 рік
та інтернет-ресурсів)

Вип. 22

Матеріал підготувала: Казанцева Н.Ю. – зав. сектором інформації
з питань культури і мистецтва Харківської
обласної універсальної наукової бібліотеки

Харків 2017

НОВІ ПАМ'ЯТНИКИ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

(Оглядова довідка за матеріалами
періодичних видань 2016 року та інтернет-ресурсів)
Випуск № 22

ПАМ'ЯТНИЙ ЗНАК НА ЧЕСТЬ ЗАГИБЛИХ ВІД ТЕРАКТУ БІЛЯ ПАЛАЦУ СПОРТУ

22 лютого 2016 року в Харкові на проспекті Маршала Жукова відкрили Пам'ятний знак в пам'ять про загиблих від теракту біля Палацу спорту 22 лютого 2015 року.

Його встановили недалеко від місця вибуху за ініціативи волонтерів. Пам'ятний знак виконаний з червоного граніту розміром 145 на 70 см.

На гранітній плиті викарбувані імена жертв вибуху харків'ян: Данила Дідика (15 років), Миколи Мельничука (18 років), Вадима Рибальченка (37 років), Ігоря Толмачова (52 роки).

На місці відкритого пам'ятного знаку згодом встановлять пам'ятник Євромайданцівцям. У майбутньому серед молодих архітекторів буде оголошено конкурс на проект монумента.

Довідка: 22 лютого 2015 року під час ходи на честь річниці подій Євромайдану на пр. Маршала Жукова, недалеко від Палацу спорту, спрацював вибуховий пристрій. В результаті загинули чотири людини (двоє померли на місці, двоє – в лікарні), дев'ять людей постраждали. Прокуратура кваліфікувала цю подію як теракт.

Указом Президента України загиблі активіст Ігор Толмачов та міліціонер Вадим Рибальченко були посмертно нагороджені орденом "За мужність" III ступеня.

Література:

В пам'ять о 20-м февраля // Харьк. известия.- 2016.- 20 февр.

Ковальская Е. Жертвам теракта установят памятник / Е. Ковальская // Веч. Харьков.- 2016.- 23 февр.

У Харкові відкрили пам'ятний знак загиблим під час теракту біля Палацу спорту [Електрон. ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету. - Режим доступу:

<http://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-kharkovi-vidkrili-pamyatniy-znak-zagiblim-pid-chas-teraktu-bilya-palatsu-sportu-30916.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ЄВГЕНІЯ КОТЛЯРА

19 лютого 2016 року на будівлі головного корпусу Харківського національного університету радіоелектроніки (пр. Науки, 14 з боку вулиці Серпової) відкрили меморіальну дошку Герою України, Герою Небесної сотні Євгенію Михайловичу Котляру.

Це вже друге відкриття. Попередньо (15 вересня 2015 року) меморіальна дошка була встановлена в середині приміщення, в фойє на 2-му поверсі університету, де він навчався.

Довідка: Євгеній Котляр навчався в ХНУРЕ з 1998 по 2002 роки, закінчив факультет комп'ютерної інженерії та управління, був активним учасником Євромайдану, членом Самооборони Майдану, трагічно загинув 20 лютого 2014 року на вул. Інститутській в Києві від кулі снайпера. 23 лютого похований на міському кладовищі №17. Як і всім Героям Небесної сотні, йому було присвоєно звання Героя України.

Література:

Ефанова М. В ХНУРЕ установа меморіальну дошку герою Небесної сотні / М. Ефанова // Веч. Харків.- 2016.- 13 февр.

У Харкові відкрили меморіальну дошку Герою Небесної сотні [Електрон. ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступу: <http://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-kharkovi-vidkrili-memorialnu-doshku-geroyu-nebesnoi-sotni-30897.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА ШЕВЧЕНКІВСЬКИМ ЛАУРЕАТАМ – ХАРКІВ'ЯНАМ

26 березня 2016 року на будинку Харківської обласної організації Національної Спілки письменників України (вул. Чернишевська, 59) було

відкрито меморіальну дошку на вшанування трьох відомих письменників, лауреатів Шевченківської премії, які жили і працювали в нашому місті: Костя Гордієнка, Степана Сапеляка та Юрія Шевельова.

Довідка:

Кость Гордієнко (03.10.1899 — 18.12.1993) – прозаїк, публіцист. Належав до спілки пролетарських письменників «Гарт». За трилогію «Чужу ниву жала» (1940), «Дівчина під яблунею» (1954), «Буймир» (1968) удостоєний Шевченківської премії 1973 року.

Степан Сапеляк (26.03.1951 — 01.02.2012) – поет, прозаїк, публіцист, правозахисник. Шевченківська премія за збірку поезій «Тривалий рваний зойк» присуджена 1993 року.

Юрій Шевельов (Шерех) (17.12.1908 — 12.04.2002) – славіст-мовознавець, історик української літератури, активний учасник наукового і культурного життя української еміграції, професор Гарвардського, Колумбійського університетів, іноземний член НАН України. Видання «Третя сторожа», «Поza книжками із книжок» відзначені Шевченківською премією 2000 року. Кошти від цієї відзнаки передав на розвиток української гімназії №6 (Харків).

Література:

Вакуленко В. В пам'ять харківським лауреатам / В. Вакуленко // Колос (Сахновщинський р-н).- 2016.- 9 квіт.

Гордієнко Кость (Костянтин) Олексійович // Шевченківські лауреати, 1962 – 2012: енцикл. довід.- К.: Криниця, 2012.- С. 151 – 154.

Меморіальна дошка Шевченківським лауреатам-харків'янам [Електрон. ресурс] // Сайт Харківської обласної організації Національної спілки письменників України.- Режим доступу: <http://kharkiv-nspu.org.ua/archives/4424>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

Сапеляк Степан Євстахіївич // Шевченківські лауреати, 1962 – 2012: енцикл. довід.- К.: Криниця, 2012.- С. 591 – 592.

Шевельов Юрій Володимирович // Шевченківські лауреати, 1962 – 2012: енцикл. довід.- К.: Криниця, 2012.- С. 761 – 764.

ПАМ'ЯТНИК

ГЕРОЮ РОМАНУ ІЛЬФА І ПЕТРОВА

«ДВАНADЦЯТЬ СТІЛЬЦІВ» КІСИ ВОРОБ'ЯНІНОВУ

1 квітня 2016 року у Харкові відкрили бронзову скульптуру, що зображає героя роману «Дванадцять стільців» Кісу Вороб'янінова.

Фігура стала продовженням гумористичного пам'ятника героям роману Ільфа і Петрова «Дванадцять стільців», розташованого *по вул. Ярослава Мудрого, 21* (колишня Петровського). На тротуарі вже стоять скульптури Елочки-Людоджерки, Остапа Бендера і Кіси Вороб'янінова у виконанні Анатолія Папанова.

Автор скульптурної композиції – скульптор, заслужений художник України Катиб Мамедов.

Скульптура зображає Кісу Вороб'янінова у виконанні Сергія Філіпова. Герой ніби виходить зі стіни з одним із 12 стільців, про які йдеться в романі.

За словами художника, робота над створенням скульптури тривала три місяці.

Література:

У Харкові з'явився ще один Кіса Вороб'янінов у бронзі [Електрон. ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступу: <http://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-kharkovi-zyavivsyia-sche-odin-kisa-vorobyaniinov-u-bronzi-31320.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

Кіса Вороб'янінов виносить стул із ... стени // Харьк. известия.- 2016.- 2 апр.

ПАМ'ЯТНИКИ НОБЕЛІВСЬКИМ ЛАУРЕАТАМ

23 квітня 2016 року біля головного корпусу Харківського Національного університету ім. Каразіна відкрили три пам'ятники Нобелівським лауреатам біологу Іллі Мечникову, фізику Леву Ландау і економісту Семену (Саймону) Кузнецю – ученим які прославили ім'я університету та чий наукові здобутки неоціненні.

Автори бюстів – Олександр Рідний і Ганна Іванова, архітектор Павло Чечельницький. Пам'ятники були встановлені за спонсорської допомоги члена спостережної ради ХНУ імені Каразіна, президента групи компаній DCH і мецената Олександра Ярославського.

З Харковом пов'язані життя і діяльність кожного з них.

Лауреат Нобелівської премії в області фізіології і медицини 1908 року **Ілля Мечников** – випускник Харківського університету, один із засновників еволюційної ембріології, першовідкривач фагоцитозу та внутрішньоклітинного травлення, творець порівняльної патології запалення, фагоцитарної теорії імунітету, засновник наукової геронтології.

Нобелівський лауреат з фізики 1962 року **Лев Ландау** з 1935-1937 рік був завідувачем кафедри Харківського університету, вже за життя став

визнаним класиком науки, його обрали своїм почесним членом академії наук СРСР, Данії, Нідерландів, США та Німеччини.

Лауреат Нобелівської премії з економіки 1971 року *Саймон Кузнець* навчався у роки громадянської війни в Харківському університеті на юридичному факультеті. Вагомий його вплив на світову економічну думку середини і другої половини ХХ століття. Саймон Кузнець відомий, перш за все, концепцією валового внутрішнього продукту (ВВП).

Література:

В Харькове увековечили Нобелевских лауреатов // Харьк. известия.- 2016.- 26 апр.

Жизненный путь Льва Давыдовича Ландау // Нобелевские лауреаты Слобожанщины / Ю.Л. Волянский, И.И. Залюбовский, Б.Я. Пугач и др.- Х.: Факт, 2005.- С.120 – 135.

Задорожный Г.В. Саймон (Семен) Кузнец (Kuznets) / Г.В. Задорожный // Нобелевские лауреаты Слобожанщины / Ю.Л. Волянский, И.И. Залюбовский, Б.Я. Пугач и др.- Х.: Факт, 2005.- С.245 – 267.

Илья Ильич Мечников: Биография и страницы жизни // Нобелевские лауреаты Слобожанщины / Ю.Л. Волянский, И.И. Залюбовский, Б.Я. Пугач и др.- Х.: Факт, 2005.- С.19 – 57.

Ландау Лев Давидович // Карнацевич В.Л. 100 знаменитых харьковчан / В.Карнацевич.- Х., 2005.- С. 239 – 248.

Мечников Илья Ильич // Карнацевич В.Л. 100 знаменитых харьковчан / В.Л. Карнацевич.- Х., 2005.- С.296 – 299.

У Харківському університеті відкрили пам'ятники нобелівським лауреатам [Електрон. ресурс] // Дзеркало тижня. Україна.- Режим доступу: <http://dt.ua/UKRAINE/u-harkivskomu-universiteti-vidkrili-pam-yatniki-nobelivskim-laureatam-206591.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ СЕРГІЯ ЧЕРНИШОВА

19 травня 2016 року в Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» відкрили меморіальну дошку харківському вченому та меценату, кандидатові технічних наук, лауреатові Державної премії України в галузі науки і техніки Сергію Івановичу Чернишову.

Дошка встановлена на будівлі експериментального заводу, де розташовувався центр високих технологій з 3D-установками.

Створив пам'ятний знак відомий харківський скульптор Сейфаддін Гурбанов.

Виготовлений він з ініціативи УСПП, за фінансової підтримки друзів і колег ученого.

Довідка:

Засновник 3D-друку в Україні Сергій Чернишов – широко відомий вчений в різних областях, а також талановитий фінансист і меценат. Кандидат технічних наук, захистив першу в країні дисертацію на тему 3D-технологій, став Лауреатом державної премії України в галузі науки і техніки за цією тематикою, автор понад 40 наукових розробок і патентів, член Української академії наук, засновник Науково-технологічного інституту транскрипції, трансляції та реплікації, завдяки діяльності якого виконано дослідження в галузі страхування, біології, біохімії, екології, приладобудування, математичного моделювання та інших галузях.

Література:

В пам'ять о великом ученом // Харьк. известия.- 2016.- 24 мая.

У ХПІ відкрили пам'ятну дошку Чернишову [Електрон. ресурс] // Стрічка новин Харкова.- Режим доступу: <http://uanews.kharkiv.ua/society/2016/05/20/122608.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

У Харкові відкрили дошку засновнику 3D-друку Сергію Чернишову [Електрон. ресурс] // Служба Новостей 'Вісті'.- Режим доступу: <http://www.visti.tv/new.aspx?newsid=42551>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ В'ЯЧЕСЛАВА ЖМЕНЬКА

2 червня 2016 року у Харкові на будинку № 2-б по вул. Державінській, де жив заслужений тренер України з греко-римської боротьби В'ячеслав Миколайович Жменько відкрили меморіальну дошку.

Ініціаторами відкриття пам'ятної дошки виступили колеги та учні В'ячеслава Жменька, члени Харківської обласної філії Федерації греко-римської боротьби України за сприяння Харківської міської ради та Адміністрації Слобідського (Комінтернівського) району.

Довідка: В'ячеслав Миколайович Жменько – засновник школи греко-римської боротьби Харкова, видатний тренер, який підготував багатьох призерів і чемпіонів Європи та світу, близько 120 майстрів спорту, десять його учнів стали заслуженими тренерами України.

Література:

В пам'ять о великом тренере // Харьк. известия.- 2016.- 4 июня.

Жменько В'ячеслав Миколайович [Електрон. ресурс] // Вікіпедія.- Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Жменько_В'ячеслав_Миколайович, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

У Харкові відкрили меморіальну дошку В'ячеславові Жменьку [Електрон. ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступу: <http://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-kharkovi-vidkrili-memorialnu-doshku-vyacheslavovi-zhmenku-32033.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ВЕНІАМІНА ТОЛЬБИ

10 червня 2016 року у Харківському національному університеті мистецтв ім. Котляревського (на площадці між 1 і 2 поверхами) було відкрито меморіальну дошку народному артисту України Веніаміну Савелійовичу Тольбі.

Так в Університеті вшанували пам'ять свого видатного випускника і педагога.

Довідка: Веніамін Савелійович Тольба (1909 – 1984), український диригент, добре відомий оперній публіці Києва минулого століття. Творча молодість В. Тольби припадає на роки його життя у Харкові. Ще під час навчання в Музично-драматичному інституті (нині Університет мистецтв) він працював у Харківському театрі опери та балету як оркестровий музикант, згодом розпочавши там і свій диригентський шлях.

Література:

Тольба Веніамін Савелійович // Мистецтво України: біогр. довід.- К., 1997.- С. 588.

Тольба Веніамін Савелійович [Електрон. ресурс] // Вікіпедія.- Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Тольба_Веніамін_Савелійович, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

Події [Електрон. ресурс] // Харківський національний університет мистецтв ім. Котляревського.- Режим доступу: <http://dum.kharkov.ua/events.htm>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

Чтобы помнили... // Харьк. известия.- 2016.- 14 июня.

**МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА,
ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ІЛЛІ ЗАЛЮБОВСЬКОГО**

15 червня 2016 року на головному корпусі Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна встановили меморіальну дошку вченому, Почесному громадянину міста Харкова Іллі Залюбовському.

А втор пам'ятної дошки – скульптор Олександр Рідний. Вона зроблена з бронзи та граніту, розміри – майже два метри на метр.

Довідка: Ілля Іванович Видатний Залюбовський (15.06.1929 – 21.02.2013) – фізик ядерник, член-кореспондент НАН України, двічі лауреат Державної премії України працював у виші з 1963 по 2013 рік.

На рахунку вченого десятки відкриттів і досягнень найвищого рівня, співавторство першого в СРСР підручника з ядерної фізики. Почесний професор університету ім. Каразіна був удостоєний багатьох нагород і премій за заслуги в галузі науки і технології, а також за розвиток освіти в Україні. Близько 40 його учнів стали кандидатами і 14 – докторами наук. Ілля Залюбовський – автор близько 400 наукових робіт з ядерної фізики, радіаційної акустиці, ядерної спектроскопії, фізиці космічних променів, радіаційної фізики твердого тіла. Він зробив неоціненний внесок в експериментальну фізику, його дослідження зі взаємодії прискорених частинок використовувалися при створенні новітніх прискорювачів.

Ілля Залюбовський викладав і в інших країнах. На основі його лекцій було написано кілька підручників з фізики.

Література:

Залюбовський Ілля Іванович [Електрон. ресурс] // Вікіпедія.- Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Залюбовський_Ілля_Іванович, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

У місті встановили меморіальну дошку вченому Іллі Залюбовському [Електрон. ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступу: <http://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-misti-vstanovili-memorialnu-doshku-vchenomu-illi-zalyubovskomu-32158.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

**МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА,
ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ВОЛОДИМИРА СВДІЗІНСЬКОГО**

1 липня 2016 року на стіні приміщення харківської Спілки письменників була встановлена пам'ятна дошка українському поету Володимирі Свідзінському.

У Харкові поет прожив 16 років, працював у редакції, що розташовувалася в Спілці письменників на Чернишевській, 59. Саме тут увічнили його ім'я.

Володимир Свідзінський народився в 1885 році у Вінницькій області. В молодості він багато їздив по всій Україні, а після закінчення Громадянської війни осів у Харкові, де працював в якості перекладача, редактора і публікував вірші рідною українською мовою практично в усіх журналах, що видавалися в той час.

У вересні 1941 року був заарештований НКВС в числі групи українських інтелігентів за підозрою в неблагонадійності. Під час евакуації в селі Непокрите всі арештанти були спалені заживо. НКВС-ники, побоюючись захоплення заарештованих німецькими військами, загнали їх в сарай, облили його бензином і підпалили.

Поет Володимир Свідзінський був представником «Розстріляного відродження». Його творчість стала яскравим вираженням українського модернізму 20-30-х років минулого століття. Свого часу він, на відміну від більшості тодішніх митців, не належав до жодних партій чи літературних угруповань. Тому його твори і називають «вираженням гармонії особистості поза зламами політичних та історичних епох».

Література:

В Харькове открыли доску поэту Свидзинскому [Електрон. ресурс] // Лента новостей Харькова.- Режим доступу: <http://lenta.kharkiv.ua/society/2016/07/01/145461.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

Свідзінський Володимир Юхимович // Провідники духовності в Україні: Довід. – К., 2003.- С.304 – 305.

Свідзінський Володимир Євтимович [Електрон. ресурс] // Вікіпедія.- Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Свідзінський_Володимир_Євтимович, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

Памяти поэта // Харьк. известия.- 2016.- 5 июля.

ПАМ'ЯТНИК ОЛЕКСІЮ БЕКЕТОВУ

30 серпня 2016 року біля Харківського національного університету міського господарства (по вул. Бажанова) відкрили пам'ятник відомому харківському архітектору Олексію Бекетову.

Автори монумента: скульптори – Олександр Рідний і Ганна Іванова, архітектор – Сергій Чечельницький.

Фігура архітектора створена з бронзи, постамент – з бетону, облицьованого гранітом. В одній руці зодчого – папка з кресленнями, в другій – його знаменита тростина.

За проектами Олексія Бекетова в Харкові в цілому було споруджено понад 40 будівель, з них понад 20 визнаних шедеврів у класичному стилі та стилі модерн. По суті, місто зобов'язане цій людині своїм історичним

центром. А в ХНУМГ свого часу Бекетов, будучи також талановитим педагогом, виховав ціле покоління молодих фахівців.

З весни 2013 року Харківський національний університет міського господарства носить ім'я видатного зодчого.

Довідка: Це – вже другий пам'ятник Олексію Бекетову у Харкові. Перший було відкрито у 2007 році біля парадного входу в головний корпус Харківського державного технічного університету будівництва та архітектури (див. вип. 11 «Нові пам'ятники історії та культури Харківської області»).

Література:

Бекетов Олексій Миколайович // Мистецтво України: біогр. довід.- К., 1997.- С. 49.

Пам'ятник талантовому архитектору // Харьк. известия.- 2016.- 1 сент.

У Харкові встановили ще один пам'ятник Олексію Бекетову [Електрон. ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступу: <http://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-kharkovi-vstanovili-sche-odin-pamyatnik-oleksiyu-beketovu-32914.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ЮРІЯ БЕЛОУСОВА

7 жовтня 2016 року в Харкові на будинку по пр. Незалежності, 5 (пр. Правди) відкрили меморіальну дошку видатному педіатру Юрію Володимировичу Белоусову.

Белоусов Ю.В. – видатний педіатр, дитячий гастроентеролог, доктор медичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, академік Інженерної академії України, дійсний член Нью-Йоркської академії наук.

Він створив наукову школу дитячої гастроентерології в Україні, був основоположником Української асоціації дитячих гастроентерологів і нутриціології. Заснував першу кафедру педіатричної гастроентерології та нутриціології, яка і донині – єдина в Україні.

Меморіальну дошку встановили на будинку, де жив Юрій Белоусов.

Література:

Белоусов Юрій Володимирович [Електрон. ресурс] // Вікіпедія.- Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Белоусов_Юрій_Володимирович, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

Памяти великого ученого // Харьк. известия.- 2016.- 8 окт.

У Харкові відкрили меморіальну дошку відомому педіатру [Електрон. ресурс] // Новини Харкова.- Режим доступу:

<http://uanews.kharkiv.ua/society/2016/10/08/136899.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

Харьковскому педиатру установили памятную доску [Електрон. ресурс] // "Status quo".- Режим доступу: http://www.sq.com.ua/rus/news/novosti/06.10.2016/harkovskomu_pediatru_ustanovili_pamyatnyuyu_dosku/, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

ПАМ'ЯТНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ БІЙЦІВ «ЯГУАРУ»

17 жовтня 2016 року в холі на першому поверсі Харківської облдержадміністрації відкрили пам'ятну дошку бійцям спецпідрозділу Нацгвардії «Ягуар», які звільнили її від сепаратистів навесні 2014 року.

Література:

В Харькове увековечили бойцов «Ягуара» // Харьк. известия.- 2016.- 18 окт.

У Харкові відкрили пам'ятну дошку бійцям «Ягуара» [Електрон. ресурс] // Стрічка новин Харкова.- Режим доступу: <http://uanews.kharkiv.ua/politics/2016/10/17/137779.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ГРИГОРІЯ МАЦА

25 жовтня 2016 року у Харкові на будинку по вул. Гуданова, 9/11, де жив Герой Радянського Союзу Григорій Зельманович Мац, відкрили меморіальну дошку.

Ініціювали та профінансували виготовлення і встановлення меморіальної дошки представники громадських організацій – Харківського обласного комітету «Дробицький яр» та Харківського музею Голокосту.

Довідка: Довідка. Григорій Зельманович Мац народився 2 січня 1920 року в селищі Перещепине (нині – Новомосковський район Дніпропетровської області) в родині рабина.

Командир батареї 8-го гвардійського винищувально-протитанкового дивізіону 7-ї гвардійської повітрянодесантної дивізії 52-ї армії 2-го Українського фронту, гвардії старший лейтенант Григорій Мац брав участь у

Другій світовій війні з 1942 року. Звільняв Курськ, Охтирку, Полтаву, Кременчук. Брав участь у форсуванні Дніпра. У листопаді 1943 року батарея під командуванням Григорія Маца прийняла бій в районі Черкас. У боях командир отримав кілька поранень, як здалося його товаришам по службі – смертельних. Тому командир дивізіону в нагородному листі написав: «Тов. Мац помер від ран... Безстрашний офіцер... загинув смертю хоробрих, знищивши зі своєю батареєю 14 танків, 4 бронетранспортери і до роти солдатів і офіцерів противника».

Однак офіцер залишився живий. Поранений, він був узятий в полон. У липні 1944 року після наступу радянських військ були звільнені Люблін і Майданек. Григорій Мац виявився серед тих, кого гітлерівці, відступаючи, не встигли знищити. Після звільнення офіцер лікувався у військовому госпіталі, а після лікування йому вручили орден Леніна і медаль «Золота Зірка» (№ 4219).

Після війни Григорій Мац жив і працював юристом в Харкові. У 1948 році закінчив середню юридичну школу, потім – Харківський юридичний інститут. Помер 11 жовтня 1977 року. Похований на міському кладовищі №2.

Література:

Мац Григорій Зельманович // Герои Советского Союза: Краткий биограф. словарь.- М., 1988.- Т.2.- С. 60.

Герою Радянського Союзу оновлять меморіальну дошку [Електрон. ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступу: <http://www.city.kharkov.ua/uk/news/geroyu-radyanskogo-soyuzu-onovlyat-memorialnu-doshku-31223.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

Увековечили пам'ять героя // Харьк. известия.- 2016.- 27 окт.

У Харкові відкрили меморіальну дошку герою-артилеристові Григорію Мацу [Електрон. ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступу: <http://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-kharkovi-vidkrili-memorialnu-doshku-geroyu-artileristovi-grigoriyu-matsu-33549.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ МІЛІ ФЕЛЬЗЕНШТЕЙНА

15 листопада 2016 року у Харкові на будинку по Гімназійній набережній, 18 було відкрито меморіальну дошку Герою Радянського Союзу Мілі Лазаровичу Фельзенштейну.

Довідка: Міля Лазарович Фельзенштейн народився 23 серпня 1924 року в Харкові в родині службовця. Після нападу Німеччини на СРСР добровільно вступив у Червону Армію і був направлений у Ташкентське кулеметне училище. У 1943 році після закінчення училища в званні молодшого лейтенанта прибув на 3-й Український фронт і був призначений командиром кулеметного взводу.

Восени 1943 року Міля Фельзенштейн відзначився в операції з захоплення плацдарму на Кримському півострові в районі Ельтігена під Керчу. У ніч на 1 листопада частини Червоної Армії мали подолати

Керченську протоку шириною в 35 кілометрів. В умовах сильного шторму, артилерійського і мінометного обстрілу противника катер, на якому знаходився взвод Фельзенштейна, не міг пришвартуватися. Бійці на чолі з командиром стрибали у воду і, діставшись до берега, змусили гітлерівців відступити.

Відбивши чимало контратак, кулеметний взвод разом із іншими підрозділами батальйону закріпився на захопленій ділянці. Через два тижні Мілі Фельзенштейну було присвоєне звання Героя Радянського Союзу.

Відкриття меморіальної доки М.Л. Фельзенштейну є частиною програми «Пам'ятаємо Героїв», яку реалізують Харківський музей Голокосту і Харківський обласний комітет «Дробицький яр».

Література:

В городе увековечили память героя // Харьк. известия.- 15 нояб.

Память героя увековечили // Харьк. известия.- 2016.- 17 нояб.

У Харкові відкрили меморіальну дошку Герою Радянського Союзу [Електрон. ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступу: <http://www.city.kharkov.ua/uk/news/-33761.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА ЮЗЕФУ ПІЛСУДСЬКОМУ

15 листопада 2016 року у Харкові на будівлі Української інженерно-педагогічної академії на вул. Університетській, 16 відкрили меморіальну дошку державному і політичному діячеві Польщі Юзефу Пілсудському.

Саме в Харківському імператорському університеті, перша будівля якого розташовувалася на вул. Університетській, Юзеф Пілсудський навчався на медичному факультеті в 1885-1886 роках.

Юзеф Пілсудський, маршал Польщі, став главою польської держави 11 листопада 1918 року, коли завершилася Перша світова війна і після 123 років поділу Польщі між Пруссією, Росією і Австрією країна знову з'явилася на карті Європи. За дорученням Юзефа Пілсудського у Варшаві було сформовано перший демократичний уряд.

Автором меморіальної дошки став харківський скульптор Олександр Рідний.

Література:

Великому сину польського народу // Харьк. известия.- 2016.- 17 нояб.

У Харкові відкрили меморіальну дошку Юзефу Пілсудському [Електрон. ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступу: <http://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-kharkovi-vidkrili-memorialnu-doshku-yuzefu-pilsudskomu-33760.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

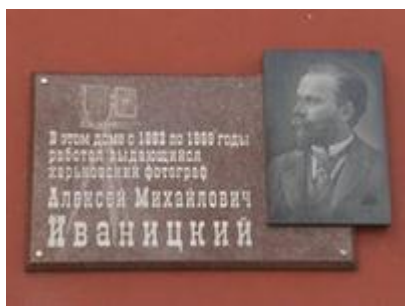
Юзеф Пілсудський [Електрон. ресурс] // Вікіпедія.- Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%AE%D0%B7%D0%B5%D1%84_%D0%9F%D1%96%D0%BB%D1%81%D1%83%D0%B4%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ОЛЕКСІЯ ІВАНИЦЬКОГО

13 грудня 2016 року у Харкові по вул. Полтавський Шлях, 24 було відкрито меморіальну дошку видатному харківському фотографу Олексію Михайловичу Іваницькому.

Меморіальна дошка з'явилася на будинку, де колись була майстерня фотографа.

Ініціатором і організатором створення і встановлення пам'ятної дошки видатному фотографу Олексію Іваницькому стали громадська організація «Фонд пам'яті Капністів» та заступник голови фонду Анатолій Андрєєв.

Довідка: Олексій Михайлович Іваницький вважається одним з кращих українських фотографів XIX століття. Він створив так званий фотолітопис Харкова. Йому вдалося сфотографувати катастрофу царського поїзда, яка сталася 17 жовтня 1888 року під Харковом біля

станції Бірки. За серію цих знімків імператор Олександр III подарував фотографу перстень, завдяки якому сім'я Іваницьких вижила в голодному 1933 році. Харківський фотограф був відомий далеко за межами рідного міста – у Іваницького замовляли портрети Антон Чехов, Максим Горький. У грудні 1920 року Олексія Іваницького кинули до Сімферопільської в'язниці за приналежність до дворянства. Його розстріляли в селі Багріївка разом з більш ніж трьомастами іншими заручниками.

Література:

В пам'ять о мастере кадра // Харьк. известия.- 2016.- 15 дек.

Іваницький Олексій Михайлович [Електрон. ресурс] // Енциклопедія Сучасної України.- Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=14195, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

У Харкові відкрили меморіальну дошку легендарному харківському фотографу [Електрон. ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради,

міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступу:
<http://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-kharkovi-vidkrili-memorialnu-doshku-legendarnomu-kharkivskomu-fotografu-34047.html>, вільний.- Назва з екрану.-
Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА ЛІКВІДАТОРАМ АВАРІЇ НА ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АЕС

14 грудня 2016 року на фасаді заводу «Турбоатом» відкрили меморіальну дошку учасникам ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС.

На дошці висічені портрети двох турбобудівників: *Володимира Івановича Савенкова* (15.02.1958 – 21.05.1986) і *Георгія Іларіоновича Попова* (21.02.1940 – 13.06.1986), які були одними з перших ліквідаторів, що 26 квітня 1986 року опинились на 4-му блоці станції. У 1986 році вони пішли з життя. Всього ж в ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС брали участь більше 130 співробітників заводу, багатьох з яких вже немає в живих.

Це перша іменна і колективна одночасно меморіальна дошка в Харкові, присвячена ліквідаторам аварії на ЧАЕС. Виготовлена із бронзи. Робота над її створенням велася за участю харківського скульптора Олександра Рідного.

Література:

Память героев увековечили // Харьк. известия.- 2016.- 17 дек.

У Харкові відкрили меморіальну дошку героям-ліквідаторам аварії на ЧАЕС [Електрон. ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету. - Режим доступу:
<http://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-kharkovi-vidkrili-memorialnu-doshku-geroyam-likvidator-avarii-na-chaes-34079.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ВІКТОРА АФАНАСЬЄВА

15 грудня 2016 року на будівлі Харківського державного академічного театру ляльок відкрили меморіальну дошку режисеру Віктору Андрійовичу Афанасьєву.

Меморіальна дошка виготовлена харківським скульптором Олександром Рідним на замовлення колективу театру.

Відкриття мармурової дошки з барельєфом Афанасьєва і зображенням сцени та рукавичної ляльки, що надівається на руку актора, приурочено до 100-річчя з дня народження режисера.

Довідка: Віктор Афанасьєв працював художнім керівником Харківського театру ляльок з 1952 по 1983 роки. Серед його кращих постановок – «Запорожець за Дунаєм», «Коник-Горбоконики», «Чортів млин». За час своєї діяльності поставив близько 100 вистав.

У 1969 році з ініціативи Віктора Афанасьєва при Харківському інституті культури був набраний курс акторів, а в 1970 – режисерів театру ляльок. У 1973 році там же була створена перша в Україні кафедра театру ляльок, яку він очолив.

Постановою Кабінету Міністрів України від 6 листопада 1997 року Харківському театру ляльок було присвоєно ім'я В. А. Афанасьєва.

Література:

В пам'ять о великом режиссере // Харьк. известия.- 2016.- 17 дек.

Малкова О.А. Афанасьєв Віктор Андрійович / О.А. Малкова // Енциклопедія Сучасної України.- К., 2006.- Т.1.- С. 805.

У Харкові відкрили меморіальну дошку видатному лялькареві Віктору Афанасьєву [Електрон. ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету. - Режим доступу: <http://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-kharkovi-vidkrili-memorialnu-doshku-vidatnomu-lyalkarevi-viktoru-afanasevu-34081.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ МИКОЛИ БОКАРІУСА

19 грудня 2016 року у Харкові на фасаді будинку по вул. Чернишевській, 46 було відкрито меморіальну дошку одному із засновників вітчизняної судової медицини і криміналістики Миколі Сергійовичу Бокаріусу.

Саме тут він проживав у 1898-1919 роках.

Відкриття меморіальної дошки приурочили до 85-річчя з дня смерті вченого.

Довідка: Микола Бокаріус – засновник Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз. У 1895 році вчений закінчив медичний факультет Харківського національного університету, отримав ступінь професора. А з 1910 року і до кінця свого життя завідував кафедрою судової медицини. Бокаріус відкрив кабінет науково-судової експертизи, який в 1925 році переріс у науково-дослідний інститут.

Бокаріус був унікальною особистістю. Він знав 17 мов, займався найактуальнішими проблемами судово-медичної експертизи і

криміналістики. Після його смерті, 23 грудня 1931 року, некрологи з цього приводу опублікували в багатьох країнах – Аргентині, Японії, Кубі, США, Мексиці.

Література:

Бокаріус Микола Миколайович [Електрон. ресурс] // Вікіпедія.- Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Бокаріус_Микола_Миколайович, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

Дань видаючомуся ученому // Харьк. известия.- 2016.- 20 дек.

У Харкові відкрили меморіальну дошку Миколі Бокариусу [Електрон. ресурс] // Стрічка новин Харкова.- Режим доступу: <http://uanews.kharkiv.ua/society/2016/12/19/143465.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНІ ДОШКИ, ВСТАНОВЛЕНІ ГЕРОЯМ АТО У ХАРКОВІ

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ІГОРЯ МОМОТА

11 липня 2016 року у Харкові відкрили меморіальну дошку на честь генерал-майора Ігоря Момота, загиблого у зоні АТО. Її встановили на однойменній вулиці в Індустріальному районі на фасаді 88-ї школи.

Довідка: Ігор Момот – заступник начальника Східного регіонального управління прикордонної служби, загинув 11 липня 2014 року під час обстрілу позицій прикордонників в районі Зеленопілля Луганської області.

Тоді Збройні сили Російської Федерації вперше під час обстрілу українського кордону застосували ракетні системи залпового вогню «Град». В той день з генерал-майором загинули ще 6 прикордонників, а п'ятеро отримали поранення.

Література:

В пам'ять о герое // Харьк. известия.- 2016.- 9 июля.

Памяти Героя // Харьк. известия.- 2016.- 12 июля.

У Харкові відкрили меморіальну дошку на честь генерал-майора Ігоря Момота [Електрон. ресурс] // Стрічка новин Харкова.- Режим доступу: <http://uanews.kharkiv.ua/society/2016/07/11/128224.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ АНДРІЯ ПОПЕЛЯ

3 листопада 2016 року в Загальноосвітній школі II-III ступенів № 69, вул. Кам'янець-Подільська, 44 Холодногірського району Харкова відкрили меморіальну дошку Андрію В'ячеславовичу Попелю.

Попель Андрій В'ячеславович народився в м. Харків 6 жовтня 1971 року. Служив у 93-й окремій механізованій бригаді.

Загинув 29-го серпня 2014 р під час виходу з Іловайського котла так званим “Зеленим коридором” на перехресті доріг з с. Победа до с. Новокатеринівка поруч зі ставком. Загинув разом з значною частиною бійців 93-ї механізованої бригади. Був ексгумований пошуковцями Місії “Евакуація-200” – “Чорний тюльпан” і впізнаний за експертизою ДНК. Перепохований 22 лютого 2015 р.

За особисту мужність і високий професіоналізм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі нагороджений орденом «За мужність» III ступеня (посмертно).

Джерело інформації:

У Харкові планують встановити меморіальні таблички воїнам АТО [Електрон. ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступу: <http://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-kharkovi-planuyut-vstanoviti-memorialni-tablichki-voinam-ato-32325.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

Офіційний сайт Харківської обласної громадської організації «Спілка ветеранів АТО».- Режим доступу: <http://svato.kh.ua/?p=2040&lang=uk>

МЕМОРІАЛЬНІ ДОШКИ, ВСТАНОВЛЕНІ ВОЇНАМ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТАМ У ХАРКОВІ

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА ПАМ'ЯТІ ОЛЕКСАНДРА КРИУЛЕНКА

17 травня 2016 року у Харкові встановили меморіальну дошку воїну-інтернаціоналісту, учаснику бойових дій в Афганістані Олександрю Юрійовичу Криуленку.

У 18-річному віці юнак потрапив на службу в Афганістан. Через півроку хлопець загинув. Лише через 29 років на честь кавалера ордену «Червона зірка» Олександра Криуленка *на будинку за адресою Клочківська, 197 б*, де він жив, з'явилася меморіальна дошка.

Її відкрили за ініціативи й зусиллями ветеранів-афганців.

Джерело інформації:

На будівлі харківської школи увічнили пам'ять про воїна-інтернаціоналіста Олександра Криуленка [Електрон. ресурс] // Режим доступу: <http://otb.com.ua/na-budivli-harkivskoj-shkoly-uvichnyly-pamjat-pro-vojina-internacionalista-oleksandra-kryulenk/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

Про встановлення меморіальної дошки [Електрон. ресурс] // Реєстр актів Харківської міської ради.- Режим доступу: <http://kharkiv.rocks/reestr/649113>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА ПАМ'ЯТІ М. ТКАЧЕНКА, С. ПОЗНЯКА, В. НОВОХАЦЬКОГО

7 жовтня 2016 року на фасаді Харківського ліцею № 107 була відкрита меморіальна дошка його випускникам, воїнам-інтернаціоналістам Сергію Васильовичу Позняку, Віталію Миколайовичу

Новохацькому і Михайлу Віталійовичу Ткаченку, які загинули в Афганістані.

Джерело інформації:

Мемориальные доски погибшим во время проведения антитеррористической операции военнослужащим и воинам-интернационалистам установят на зданиях харьковских школ [Електрон. ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету. - Режим доступу: <http://www.city.kharkov.ua/ru/news/u-kharkovi-vstanovlyat-memorialni-doshki-voinam-ato-32818.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

Новини [Електрон. ресурс] // Харківська обласна рада.- Режим доступу: <http://oblrada.kharkov.ua/ua/press-center/news/16232-viktor-kovalenko-vzyav-uchast-u-vidkritti-memorialnoji-doshki-vojinam-internatsionalistam>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.